

Veprik Zita

Rendvédelmi korrupció a katonai büntetőeljáráásban

*„fegyelem nélkül a had nem
had, hanem zűrzavar”*

Zrínyi Miklós

Bevezetés

A rendvédelmi korrupció léte szoros kapcsolatban áll a katonai büntetőjoggal. A társadalmi rendet, a társadalom érdekeit védő rendvédelmi szervek állománya által elkövetett bűncselekményekre és az azokkal összefüggésben indult büntetőeljárásra szükségszerű, hogy sajátos szabályok vonatkozzanak. Ezeket a rendelkezéseket a tágabb értelemben vett katonai büntetőjog tartalmazza, mely speciális szabályrendszerként értelmezendő, hiszen a katonákra mind az általános, valamennyi természetes személyre hatályos rendelkezések, mind pedig a katonai életviszonyokat behatároló sajátos normák is vonatkoznak.¹ Más megfogalmazásban a katonák nemcsak az állampolgári, hanem a katonai fegyelem hatálya alá is tartoznak,² azaz velük szemben az átlagosnál nagyobb elvárások érvényesülnek. Előfordulnak olyan, a katonák által elkövetett magatartások, melyeket a törvény büntetni rendel annak ellenére, hogy

¹ HAUTZINGER Zoltán: *A katonai büntetőjog rendszertana*, Pécs, AndAnn, 2010, 15. o.

² HABONY János: *Büntető jogszabályok kézikönyve. Tisztek Könyvtára*, Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1980, 9. o.

ugyanaz a cselekmény a polgári életben nem eredményez büntető jogi felelősségre vonást.³

A hatályos jogszabályokban a rendészet és a rendvédelem fogalmak gyakran keverednek annak ellenére, hogy az Alaptörvény a rendvédelem kifejezést emelte alaptörvényi rangra. A szakirodalomban egyes szerzők a két fogalmat szinonimaként alkalmazzák.⁴ A rendészeti igazgatáson belül jól elhatárolhatók a rendvédelmi szervek és azon más szervek, amelyek rendészeti jellegű feladatokat látnak el ugyan, de nem tartoznak a rendvédelmi szervek körébe. A rendvédelmi szerveket a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról 2010. évi XLIII. törvény 1.§ (5) bekezdése sorolja fel, melynek alapján rendvédelmi szerv: a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok. A büntetőjogi szempontból - a Btk 127. § (1) bekezdése alapján - ezeknek a szerveknek a hivatásos állományú tagjai katonának minősülnek. A rendvédelmi szervek hivatásos állománya által tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény, valamint a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmény esetén a Be 669. § (1) bekezdése alapján katonai büntetőeljárásnak van helye.

A Nemzeti Adó és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) a hatályos jogszabályok alapján nem tartozik a rendvédelmi szervek közé annak ellenére, hogy rendvédelmi feladatokat

³ KORDA György: *A katonai és a honvédelmi kötelezettség elleni bűncselekmények*, Budapest, Zrínyi Kiadó, 1988, 7. o.

⁴ FINSZTER Géza: *A rendészet átalakulásának húsz esztendeje: (1988–2008)*, (Letöltve: 2019.04.08. http://www.politikaievkonyv.hu/online/mp20/1-11_finszter.html).

ellátó fegyveres szerv. A NAV hivatásos állományú tagjai nem minősülnek katonának és nem tartoznak a katonai büntetőeljárás hatálya alá sem.

Rendészeti tevékenységet lát el még a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal, az önkormányzatok, a kormányhivatalok rendészeti szervei is. Ezek a szervek sem minősülnek rendvédelmi szervnek. A rendészeti és ugyanígy a rendvédelmi korrupciónak az egyik specialitása az alanyok körében keresendő.⁵ Az elkövetők feladata, hogy a jogsértőnek minősített emberi magatartásoktól a hatósági kényszer eszközeivel – legitim fizikai erőszak monopóliumának birtokában – védelmezze a társadalmat.⁶ A rendvédelmi környezetben elkövetett korrupció másik sajátossága, hogy nemcsak a társadalomra, hanem a rendvédelmi szervekre is jellemző katonai rendre ugyancsak veszélyesek. Az egyes korrupciós magatartások tehát nemcsak általános jogi tárgygal, hanem sajátos környezetüknél fogva jogilag védendő katonai érdekekkel is szembe kerülnek. Meg kell továbbá jegyezni, hogy a rendvédelmi állomány a korrupciós bűncselekmények elkövetésével többször civil személyeket is bevon az elkövetői körbe, vagy civil személy felhívására, vele közösen követi el a bűncselekményt.

A rendvédelmi szervek állománya által elkövetett valamennyi bűncselekmény felderítése, vizsgálata prioritást kell, hogy élvezzen, azonban a rendvédelmi korrupciós cselekményekre még ezen belül is kiemelt figyelmet kell fordítani. Ennek oka, hogy a korrupció megjelenése a

⁵ KRÁNITZ Mariann: A korrupció, In. GÖNCZÖL Katalin, KORINEK László, LÉVAI Miklós: *Kriminológiai ismeretek*, Budapest, Corvina, 1999, 175-177 o.

⁶ FINSZTER Géza: *A rendészeti szervek működésének jogi alapjai*, Budapest RTF, 2008. 167. o.

bűnüldözésre létrehozott rendvédelmi szervezetnél felmérhetetlen károkat okozhat.⁷

1. Rendvédelmi szervek állománya a katonai büntetőjogban

A rendvédelmi szervek állománya által elkövetett bűncselekmények specialitásához a büntető anyagi jog és a büntető eljárásjog is alkalmazkodik. A Btk. XII. Fejezete meghatározza a katona fogalmát, melybe a Magyar Honvédség tényleges állományú tagjai mellett a rendvédelmi szervek, azaz, a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai is beletartoznak.⁸ Azaz a törvény kiterjesztően katonának tekinti más, katonai karakterű szervezetek tagjait is, akik számára a szolgálati rend fenntartása, az utasítások végrehajtása alapkövetelmény. A szolgálati helyen, vagy azzal összefüggésben megvalósított bűncselekmények tárgyi súlya tehát olyan katonailag hierarchizált szervezeteknél is megjelenik, ahol a szolgálati rend és fegyelem fenntartása, a szolgálati feladatok eredményes teljesítése követelmény.⁹

Nem csak a Btk.-ban meghatározott katonai bűncselekmények elkövetése esetén kell katonai büntetőeljárást lefolytatni. A Btk. által katonának tekintett személyek által

⁷ GECSE Gábor, VOLTER Zsolt: A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe, In. GAÁL Gyula, HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények X. – Tanulmányok – „A rendészet kultúrája – kulturált rendészet” című tudományos konferenciáról*, Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság, Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2009, 82. o.

⁸ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. C. törvény (Btk.) 127. §.

⁹ BÖGÖLY Gyula: A katonai büntetőeljárási hatálya Rákóczitól napjainkig, In. BÖGÖLY Gyula, HAUZINGER Zoltán (szerk.): *Az önálló katonai büntető kodifikáció tricentenáriuma*, Pécs, Kódex Nyomda Kft, 2007. 31. o.

elkövetett másfajta bűncselekmények esetén is katonai büntetőeljárásnak van helye. Így a rendvédelmi szervek vonatkozásában a hivatásos állományúak által a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmények esetében is a felderítésre és a vizsgálatra az általános szabályok bizonyos specialitások figyelembevételével vonatkoznak.

Ezek a sajátosságok elsősorban a katonai büntetőeljárással szemben támasztott alapvető követelményekből, azaz a gyorsaság és szakszerűség elvéből származnak.¹⁰

2. A rendvédelmi korrupció és a katonai büntetőjog

A rendvédelmi állomány vonatkozásában a korrupciós bűncselekmények közül alapvetően a hivatali vesztegetés elfogadása,¹¹ valamint a korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása¹² bűncselekmények elkövetése merülhet fel. A hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekmény minősített esete, ha a bűncselekményt „vezető beosztású személy követi el”, illetve ha az elkövető a jogtalan előnyért „hivatali kötelességét megszegi, vagy hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél”, továbbá ha „a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el”.¹³ A Btk. 300. §-ban foglaltak alapján a törvény a hivatalos személyek azon magatartását is szigorúan szankcionálja, ha e minőségükben hitelt érdemlő tudomást szereztek arról, hogy

¹⁰ HAUTZINGER Zoltán: Bizonyítási sajátosságok a katonai büntetőeljárásban, In. *Debreceni Jogi Műhely*, 2010/3.

¹¹ Btk. 294.§.

¹² Btk. 300.§.

¹³ Btk. 294.§ (2)-(3).

még le nem leplezett vesztegetést vagy vesztegetés elfogadását követték el, és erről a hatóságnak, mihamarabb, nem tesznek feljelentést. A törvény szerint vesztegetés feljelentésének elmulasztása miatt az elkövető hivatalos személy hozzátartozója nem büntethető.

A rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett, nem katonai bűncselekmény esetén is katonai büntetőeljárásnak van helye. Erre tekintettel a nevesített állomány által elkövetett korrupciós deliktumok, mint a hivatali vesztegetés elfogadása, a korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása esetében is katonai büntető eljárás indul. Ki kell emelni, hogy a rendőrséggel hasonló vonásokkal rendelkező szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjaira nem vonatkozik a rendelkezés, mivel büntetőjogi értelemben nem katonák.

A katonai büntető eljárás hatálya – a fentieknek megfelelően – a személyi és a tárgyi hatály kijelölésével meghatározza azt a terhelti kört, akivel szemben az általános büntetőeljárási szabályokat a katonai büntető eljárásra vonatkozó eltérésekkel kell alkalmazni. A terhelti kör ennél fogva, egyfelől lehet büntetőjogi értelemben vett magyar vagy nem magyar katona (katona terhelt), másfelől nem katonai jogállású, bármilyen állampolgárságú, civil személy is.

A katonai büntető eljárás hatálya egyes esetekben kiterjed a katona terhelt egyéb, nem katonai eljárásra tartozó bűncselekményére, valamint a nem katona terhelt által elkövetett bűncselekményekre (konnexitás).¹⁴ Személyi konnexitásról akkor beszélünk, ha a terhelt több

¹⁴ HAUTZINGER: i. m. (2010a) 143. o.

bűncselekményt is elkövet, köztük olyat, melyre az általános büntetőeljárás szabályok vonatkoznak, azonban más – általa elkövetett – valamely bűncselekmény miatt katonai büntetőeljárásnak van helye, és az elkülönítés nem lehetséges. Ez esetben az általános és a katonai büntetőeljárás versengése figyelhető meg, hiszen a személyi összefüggés (konnexitás) miatt katonai büntetőeljárásra kerül sor olyan bűncselekmény esetében is, amelyre egyébként rendes körülmények között a katonai eltérő szabályok alkalmazásának nincs helye.¹⁵

Tárgyi konnexitás pedig akkor merül fel, ha a bűncselekmény valamelyik terheltjének bűncselekménye katonai büntetőeljárásra tartozik, és az eljárás elkülönítése - tekintettel a tényállás szoros összefüggésére - nem lehetséges. Ekkor a tárgyi összefüggés miatt az általános szabályoktól eltérően katonai büntetőeljárás indul. Ilyen történhet, ha a hivatali vesztegetés elfogadása és a civil személy által elkövetett hivatali vesztegetés bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt folyik a büntetőeljárás. Ez azt jelenti, hogy civil személy is behívható a katonai büntetőeljárásba, melynek tipikus esete a hivatali vesztegetés és a hivatali vesztegetés elfogadás a bűncselekmények elkövetésekor figyelhető meg. A „katona” és a civil terhelt ez esetben ugyan két különböző bűncselekmény tényállását valósítják meg, azonban a korrupciós bűncselekményekre általánosan jellemző, hogy az elkövetés során legalább két fél áll egymással szemben, egyrészt aki kéri, elfogadja, másrészt, aki adja, ígéri a jogtalan előnyt.¹⁶ A bűncselekmény

¹⁵ HAUTZINGER: i. m. (2010a) 148. o.

¹⁶ SCHUBAUER László: A korrupciós bűncselekmények. In. BLASKÓ Béla, MIKLÓS Irén, PALLAGI Anikó, POLT Péter, SCHUBAUER László: *Büntetőjog Különös Rész I.*, Budapest-Debrecen, Rejtjel Kiadó, 2013. 375. o.

elkövetésekor „mindketten a jogtalanság talaján állnak”,¹⁷ és mindketten a bűncselekmény leplezésében, a cselekmény látenciában maradásában érdekeltek.

3. A rendvédelmi korrupció veszélye a katonai rendre és fegyelemre

A korrupciós bűncselekmények közös jogi tárgygyal rendelkeznek, amely „az állam és az önkormányzatok hatalmi igazgatási és igazságszolgáltatási viszonyaiban, valamint a gazdasági és társadalmi életben az ügyek intézésének előnnyel történő befolyásolásától mentes, szabályszerű, részrehajlás nélküli módjával kapcsolatos társadalmi érdek, és ezzel összefüggésben, az állami és más szervek (szervezetek), valamint e szervekben működő személyek tevékenységébe vetett közbizalom.”¹⁸ A Btk. indoklása kifejti, hogy „a törvény következetes logika mentén határozza meg a védett jogtárgyon belüli specialitásra (gazdasági szféra, hivatali szféra, hatósági eljárás) és a kiszabható szankció mértéke szerint a bűncselekmény súlyára tekintettel az egyes tényállások sorrendjét.”¹⁹

A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények, azaz elsősorban a hivatali vesztegetés elfogadása és a feljelentés elmulasztása bűncselekmények esetén kettős jogi tárgyról beszélhetünk. Az egyik a korrupciós bűncselekményekre általánosságban vonatkozó jogi tárgy, azaz röviden a közélet

¹⁷ BODROGI Károly: A közélet tisztasága elleni bűncselekmények, In: FONYÓ ANTAL (szerk.): *Magyar Büntető jog Különös rész*, Budapest, BM Könyvkiadó, 1981, 324. o.

¹⁸ KARSAI Krisztina, SZOMORA Zsolt, VIDA Mihály: *Anyagi Büntetőjog Különös rész II.*, Szeged, Iurisperitus Bt., 2013. 15. o.

¹⁹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény indoklása.

tisztasága. A másik pedig nem más, mint a katonai bűncselekmények jogi tárgya, azaz a szolgálati rend és fegyelem biztosítása. Ennek oka, hogy a rendvédelmi korrupciós bűncselekmények nemcsak a társadalomra, hanem a katonai rendre, fegyelemre is veszélyt jelentenek, amelyek fenntartása pedig a rendvédelmi szervek működéséhez elengedhetetlenek.

A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények kettős jogi tárgyát jól szemlélteti az az eset, amikor a büntetőjogi értelemben vett „katona” a kötelességszegéssel elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása deliktumot követi el. Erre példa lehet, amikor az útlevélkezelő anyagi ellenszolgáltatásért a határforgalom-ellenőrzés során nem hajtja végre a Határforgalom Ellenőrzési és Regisztrációs Rendszerbe kötelezően előírt bedolgozási feladatát. Ebben az esetben a hivatali vesztegetés elfogadása bűncselekménynek kötelességszegéssel elkövetett minősített esete valósul meg és a katonai bűncselekmény beolvad a korrupciós bűncselekmény minősített esetébe. Abban az esetben azonban, ha egy rendőrjárőr elhagyja a számára meghatározott körzetet és „zsebre bíráságot”, már valós anyagi halmazatban hivatali vesztegetés elfogadása büntette és szolgálatban kötelességszegés vétsége valósul meg. A bűncselekmény jogi tárgya nemcsak a közélet tisztasága, hanem a szolgálati rend és fegyelem is. Arra a kérdésre pedig, hogy melyik élvez elsőbbséget, nehéz lenne választ adni. Az állam szabályszerű, kiegyensúlyozott működéséhez ugyanis mind a befolyástól mentes hivatali ügyintézés, mind pedig a rendvédelmi szerveknél elengedhetetlen szigorú szolgálati rend és fegyelem fenntartása is szükséges.

4. A rendvédelmi korrupcióval szembeni katonai büntetőeljárési eszközök

A korrupciós bűncselekmények esetében – az állami szervezetbe vetett közbizalom helyreállítása, a katonai rend fenntartása, valamint a generális prevenció érvényesülése érdekében – kiemelt jelentőségű, hogy a büntetőeljárás minél gyorsabban folyjon és az állam büntetőhatalmi igénye minél előbb érvényre jusson. Tekintettel arra, hogy a katonai büntetőeljárásra vonatkozó alapelvi követelmény a gyorsaság, így mindenképp kedvezőnek tekinthető, hogy a „katonákkal” szemben az általuk elkövetett korrupciós bűncselekmények, illetve az elkövetői oldal másik felén álló civil elkövetővel szemben egyaránt a katonai büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni.

A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények esetében az általánostól eltérő szabályok alkalmazása a büntetőeljárás során több olyan rendelkezés alkalmazását teszi lehetővé, mely az eljárás kimenetelére pozitív hatást gyakorolhat. A Be. sajátos tanúvédelmi rendelkezést iktatott be a katonai büntetőeljárásra vonatkozóan. A jogszabály szerint a katonai szolgálatot teljesítő tanú különösen indokolt esetben kérheti más szolgálati helyre történő vezénylését vagy áthelyezését.²⁰ Ez a lehetőség a rendvédelmi korrupciós bűncselekmények esetében különösen fontos. A kollegák nem szívesen tesznek tanúvallomást kollegáik ellen, kiváltképp korrupciós bűncselekmények esetében. Amellett, hogy a rendvédelmi szervek állománya esetében a mai napig erős összetartozás érzés figyelhető meg, többen félnek vallomást tenni, hiszen tartanak a kiközösítéstől és az esetleges „megtorlástól”. Ez a jogi lehetőség azonban lehetővé teszi, hogy új környezetbe

²⁰ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 704. §.

kerüljön a tanúvallomást tévő kollega és bátran, félelem nélkül tehessen tanúvallomást.

A kényszerintézkedésekre vonatkozóan a Be. speciális rendelkezése szerint katonával szemben letartóztatást akkor is el lehet rendelni, ha ellene katonai bűncselekmény vagy a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett, szabadságvesztéssel büntetendő más bűncselekmény miatt folyik az eljárás, és a terhelt szolgálati vagy fegyelmi okból nem hagyható szabadlábon. Az így elrendelt letartóztatás megszűnik a terhelt szolgálati viszonyának megszűnésével.²¹ A letartóztatás okainak bővítése mindenképp előnyös lehet a rendvédelmi korrupciós bűncselekmények elkövetőivel szemben.

A terhelt szempontjából ugyanakkor fontos garanciális szabály szerepel a törvényben, amely biztosítja a védekezés jogának érvényesülését. A rendelkezés szerint a terheltnek – tényleges szolgálati viszonya fennállása alatt – szolgálatmentességet kell biztosítani, ha olyan eljárási cselekményen vesz részt, amelyen a jelenlétét e törvény lehetővé vagy kötelezővé teszi.²²

Hazánkban a rendőri korrupció elleni küzdelemben a – több országban már korábban bevezetett – megbízhatósági vizsgálat 2011. január 01. napjától alkalmazható módszer. A jogintézmény célja annak megállapítása, hogy az azzal érintett eleget tesz-e a jogszabályban előírt hivatali, illetve munkaköri kötelezettségének. Ennek érdekében a megbízhatósági vizsgálatot végző szerv a munkakör ellátása során a valóságban is előforduló vagy feltételezhető élethelyzeteket hoz mesterségesen létre.²³ Jogi kereteit a rendőrségről szóló 1994.

²¹ Be. 705. § (3)-(4).

²² Be. 706. §.

²³ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 7/A. §.

évi XXXIV. törvény (Rtv.) 7-7/G. paragrafus és a 293/2010. (XII. 22.) számú kormányrendelet tartalmazza. Az ehhez kapcsolódó ügyészi feladatokat pedig az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 29. paragrafusának (6) bekezdése és a 3/2012. (I. 6.) LÜ (legfőbb ügyészségi) utasítás VII. fejezete határozza meg. A megbízhatósági vizsgálatot a Nemzeti Védelmi Szolgálat folytatja le.

5. A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények miatt indult katonai büntetőeljárások a gyakorlatban

Egy adott téma árnyaltabb elemzését segítik a gyakorlati példák, illetve azok vizsgálata. A joggyakorlatban azonban a katonai büntetőeljárás sajátos kiterjedése korrupciós bűncselekmény kapcsán nem gyakran érhető tetten.

Az alanyi konnexitásra nem igazán van példa, hiszen olyan eset, amikor egy „katona” korrupciós bűncselekmény mellett más, nem katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekményt követ el, meglehetősen ritka. Ennek oka, hogy a Magyar Honvédség tagja által elkövetett valamennyi bűncselekmény a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik. A rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja által pedig a tényleges szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett katonai bűncselekmény, valamint a szolgálati helyen, illetve a szolgálattal összefüggésben elkövetett más bűncselekmény is a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozik. Olyan eset, amikor ebbe a körbe tartozó személy korrupciós bűncselekmény mellett, szolgálati helyén kívül, szolgálattal össze nem függő deliktumot követ el nem igazán fordul elő.

A tárgyi konnexitás könnyebben fellelhető, azonban erre sincs túl sok példa. A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények felderítése gyakran operatív eszközzel történik, és a realizálás nem azonnal valósul meg. Ezekben az esetekben a rendvédelmi szerv állományába tartozó, hivatali vesztegetés elfogadását elkövető személy azonosítható, a hivatali vesztegetést elkövető civil személy azonban nem mindig.

5.1. Katonai büntetőeljárás a civil személy által felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés esetén

A Győri Törvényszék Katonai Tanácsa ítéletében egy rendőr főtörzszászlóst (I. r. vádlottat) hivatali visszaélés büntetében (Btk. /2012. évi C. tv./ 305. § c) pont) és egy civil állampolgárt (II. r. vádlottat) felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében (Btk. /2012. évi C. tv./ 305. § c) pont) bűnösnek mondott ki. A bíróság a rendőrt 120 (százhusz) napi tétel pénzbüntetésre és 1 (egy) évre a törzszászlósi rendfokozatba történő visszavetésre, II. r. vádlottat 6 (hat) hónap szabadságvesztésre ítélte.

A Központi Nyomozó Főügyészség Győri Regionális Osztálya 4.Nyom.249/2014. számú vádiratával egy rendőr főtörzszászlóst, I. rendű vádlottat a Btk. 250. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés 1. tételének I. fordulata szerint minősülő hivatalos személy által kötelelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntetével, míg a II. rendű vádlottat a Btk. 253. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő hivatali vesztegetés büntetével vádolta.

A rendőr főtörzszászlós az egyik rendőrkapitányság, rendészeti osztály, körzeti megbízotti alosztály állományában teljesített szolgálatot, mint körzeti megbízott. A II. r. vádlott egy kft. alkalmazásában portás munkakörben dolgozott, több

bűncselekmény (hivatalos személy elleni erőszak, kényszerítés, garázdaság, testi sértés, rongálás, folytatólagosan elkövetett zsarolás) miatt volt már büntetve. Az érintett rendőrkapitányság állományában a körzeti megbízotti feladatokat ellátó rendőr – a vagyonsvédelmi tevékenységet folytató II. r. vádlottnak telefon útján előadott kérésére – szolgálaton kívül, az ügyeletesi feladatokat ellátó kollégáját megkeresve, a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala nyilvántartási rendszeréből személyi adatokat kért le egy személygépkocsi tulajdonosára vonatkozóan. Ezt követően – megállapodásuknak megfelelően – a rendőr telefonon közölte a II. r. vádlottal a lekérdezett adatokat. Ezzel a cselekményével a rendőr megszegte a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 84. § (1) bekezdésében foglaltakat, miszerint a rendőrség szervei az e törvényben meghatározott adatkezelési célból más rendőri, bűnüldöző, nemzetbiztonsági, igazságszolgáltatási és közigazgatási szervtől, valamint - törvény rendelkezése alapján - az adattal rendelkező más szervtől, a felhasználás céljának és jogalapjának megjelölésével adatokat vehetnek át. Az adatátvétel tényét mind az adatátadó, mind az adatátvevő szervnél dokumentálni kell.

A bíróság a Be. 78. § (4) bekezdése alapján a bizonyítékok köréből kizárta az ügyben titkos információgyűjtés során keletkezett adatokat. A Be. 206/A. § (1) bekezdésének b) pontja értelmében a bűnüldözési célból folytatott bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljáráásban bizonyítékként akkor használható fel, ha a titkos információgyűjtés engedélyezését kérő szerv a büntetőeljáráásban felhasználni kívánt információ megszerzését követően a nyomozást – a büntetőeljárással megindításának valamennyi, e törvényben meghatározott

feltétele megállapításakor – nyomban elrendelte vagy a feljelentési kötelezettségének nyomban eleget tett. A jogszabályban foglaltak ellenére a feljelentés csak 2 hónappal később került kézbesítésre az illetékes Nyomozó Ügyészség részére.

A bíróság logikai úton nem juthatott más következtetésre, mint hogy a II. r. vádlott azzal a szándékkal kereste meg telefonon a rendőrt, hogy visszajelzést kapjon az érintett személygépjármű tulajdonosának adatairól. Az I. r. vádlott magatartása is ebbe az irányba mutat, hiszen az információt nem tartotta meg magának, hanem azt tovább adta az arra illetéktelen személynek.

A körzeti megbízott a Btk. 459. § 11/k.) pontjának értelmében hivatalos személynek minősül, továbbá kétségtelen, hogy hivatali minősége visszaélészerű gyakorlásával az arra jogosulatlan II. r. vádlottat a közölt információkkal jogtalan előnyhöz juttatta. A II. r. vádlott azzal a magatartásával, hogy az I. r. vádlottban kialakította a hivatali visszaélést megvalósító magatartásra vonatkozó akaratelhatározást, a bűncselekményt felbújtóként követte el.

Minderre tekintettel a bíróság a rendőr bűnösségét 1 rb., a Btk 305. § c) pontjában meghatározott, aszerint büntetendő és minősülő hivatali visszaélés büntetében, a II. r. vádlott bűnösségét 1 rb., a Btk. 305. § c) pontjában meghatározott, aszerint minősülő és büntetendő - figyelemmel a Btk. 14. § (1) bekezdéseire - felbújtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében állapította meg.

Az ismertetett bűncselekmény jól szemlélteti a tárgyi konnexitás kapcsán a katonai büntetőeljárás sajátos kiterjedését. Meg kell említeni, hogy a vádemelés még in concreto korrupciós bűncselekmény, azaz hivatali vesztegetés miatt történt, azonban az illetékes törvényszék katonai tanácsa

hivatali visszaélés, illetve felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében hozott ítéletet, mivel a hivatali vesztegetés tényállását nem látta bizonyítottnak. A büntetőeljárást a Központi Nyomozó Főügyészség illetékes osztálya folytatta le. Ennek oka, hogy a körzeti megbízott bár nem katonai bűncselekményt követett el, de a deliktum a szolgálattal összefüggésben történt, így a katonai büntetőeljárás szabályait kellett alkalmazni. A civil állampolgár esetében pedig azért került sor katonai büntetőeljárás lefolytatására, mivel az eljárás elkülönítése – tekintettel a tényállás szoros összefüggésére – nem volt lehetséges.

5.2. Katonai büntetőeljárás a civil személy által elkövetett hivatali vesztegetés esetén

A Győri Törvényszék Katonai Tanácsa ítéletében egy rendőr századost, címzetes őrnagyot (I. r. vádlottat) hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében (Btk. 294.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés aa) pont) és hivatali visszaélés büntetében (Btk. 305.§ c) pont), valamint egy civil állampolgárt (II. r. vádlottat) hivatali vesztegetés büntetében (Btk. 293.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés) bűnösnek mondott ki. A bíróság a rendőrt halmazati büntetésül 4 (négy) év szabadságvesztésre, 4 (négy) év közügyektől eltiltásra, valamint 300.000.- (háromszázezer) Ft erejéig vagyoneklobzásra, II. r. vádlottat 300 (háromszáz) napi tétel pénzbüntetésre ítélte.

A Központi Nyomozó Főügyészség Győri Regionális Osztálya vádiratában a rendőrt 1 rb hivatali visszaélés büntetével (Btk.305. § c.) pont) és 1 rb hivatali vesztegetés elfogadásának büntetével (Btk.294.§ (1) bekezdésébe ütköző, a (3) bekezdés aa) pont), a II.r. vádlottat 1 rb hivatali vesztegetés büntetével (Btk.293.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés)

vádolta.

I. tényállási pont:

A rendőr egy rendőrkapitányság bünyügyi osztály nyomozó alosztály élet- és vagyónvédelmi csoportjának vezetőjeként teljesített szolgálatot. A II. rendű vádlott tanú 1-gyel való baráti és üzleti kapcsolata révén ismerte meg a településen lévő telephelyen az I. rendű vádlottat, mint nyomozót, aki rendszeresen tanú 1-gyel járt sportolni és vele szoros barátságot ápolt. A II. rendű vádlott és tanú 1. közös üzleti vállalkozás keretében folytatott gépjármű alkatrészkereskedést, oly módon, hogy tanú 1. termékeit a II. rendű vádlott által internetes hasznáلتcikk-kereskedő portálon hirdették meg, illetőleg ezen alkatrészeket a II. rendű vádlott által használt telephelyen tárolták. A rendőr őrnagy I. rendű vádlottnak beosztásából adódóan szolgálati feladata volt a gépjárművekkel kapcsolatos bűncselekmények felderítése, nyomozása, a gépjárművek lopására, finanszírozási csalására specializálódott szervezett bűnelkövetői csoportok felszámolása, a lopott gépjárműalkatrészek értékesítési piacának felszámolása, az illegális autóbontók feltérképezése a településen.

A rendőrnek tanú 2. rendű törzsszázslós alárendeltjével ellenőrzést kellett végrehajtania a II. rendű vádlott autóbontó és használt autóalkatrész kereskedésében. Az ellenőrzés célja egy dolog elleni erőszak módszerével eltulajdonított Volkswagen Transporter T5 típusú gépjárműhöz tartozó egyedi azonosításra alkalmas alkatrészek felkutatása volt. A rendőr őrnagy I. rendű vádlott a tervezett intézkedésről értesítette tanú 1.-t, aki felvette a kapcsolatot a II. rendű vádlottal, és közölte vele, hogy milyen alkatrészt fognak a telephelyén keresni. Az ellenőrzés

lefolytatását megelőzően a rendőr őrnagy I. rendű vádlott - tanú 1-gyel fennálló kapcsolatára figyelemmel az ellenőrzés tényéről szintén előzetesen értesítette a II. rendű vádlottat. Ezt követően, ugyanezen a napon az I. rendű vádlott tanú 2. rendőr törzszászlóssal az autóbontó és használt autóalkatrész kereskedésben a megjelölt Volkswagen Transporter T5 típusú személygépjármű egyedi azonosításra alkalmas jelzéssel ellátott, légszakindító komputer felkutatására ellenőrzést végzett, amely eredményre nem vezetett.

II. tényállási pont:

A Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ SIRENE Irodája bűnügyi információ tárgyában, az illetékes Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóságát arról tájékoztatta, hogy a németországi település rendőrkapitánysága egy megnevezett internetes használati-cikk-kereskedő portálon keresztül olyan, bűncselekmények elkövetéséből származó gépjárművek alkatrészeinek hirdetését találta meg, melyek a II. rendű vádlotthoz kötődnek. A rendőr őrnagy szolgálati feladataként értesítést kapott 24 db nagy értékű, különböző országok hatósági jelzésű gépjárműveiről, azok pontos típusával és alvázszámával, kiegészítve azzal, hogy a gépjárműveket mikor tulajdonították el, és azokat az Európai Unió melyik tagállama körözi. Az átirat szerint a megjelölt gépjárművek alkatrészeinek értékesítése minden egyes alkalommal a II. rendű vádlotthoz köthető.

A rendőr őrnagy I. rendű vádlott utasításra megjelent a II. rendű vádlott telephelyén. Ezt megelőzően jelezte a II. rendű vádlottnak, hogy az internetes használati-cikk-kereskedő portálon keresztül hirdetett autóalkatrészekkel kapcsolatban merültek fel problémák és emiatt személyesen fog kimenni hozzá. Az

ellenőrzést megelőzően a rendőr őrnagy I. rendű vádlott tudomást szerzett arról, hogy a II. rendű vádlottnak tanú 1-gyel való üzleti kapcsolata anyagi eredetű elszámolási vitára visszavezethetően megromlott.

A rendőr őrnagy I. rendű vádlott egyedül ment ki a telephelyre, ahol ellenőrzést hajtott végre. Ennek során a nála lévő, 24 db autót tartalmazó listán szereplő személygépjármű alkatrészei közül több darabot – köztük egy Škoda Superb és egy Volkswagen Golf VI. típusú személygépjárművekhez tartozó alkatrészeket – megtalált a telephelyen található üzembéptelen, autóalkatrészek tárolásának céljára szolgáló több teherszállító gépjármű rakterében. A rendőr őrnagy I. rendű vádlott a II. rendű vádlott és tanú 3. jelenlétében megállapította, hogy azok kétséget kizáróan beazonosíthatóak, megegyeznek a nála lévő listán szereplő gépjárművek típusaival. A rendőr őrnagy I. rendű vádlott tanú 3. távozását követően a telephely egy félreeső részéhez hívta a II. rendű vádlottat, ahol közölte vele, hogy: „Figyelj, hogy ha ezután is azt akarod, hogy a dolgok úgy menjenek, ahogy eddig, akkor fizetned kell nekem, mert tudom, hogy már nem vagy üzleti kapcsolatban a tanú 1.-gyel és nem ő intézi az üzleti ügyeidet.” Ezt követően a II. rendű vádlott megkérdezte a rendőr őrnagy I. rendű vádlottól, hogy mennyit kell fizetni azért, hogy eltekintsen a rendőri intézkedéstől, aki erre azt válaszolta, hogy: „Három kiló lesz.” A II. rendű vádlott rákérdezett arra, hogy mikor kell fizetnie, melyre a rendőr őrnagy I. rendű vádlott azt válaszolta: „Add ide most, ne bonyolítsuk túl a dolgot!”

A II. rendű vádlott ekkor elővett a zsebéből egy nagyobb köteg készpénzt, majd egy összegben, készpénzben átadott a rendőr őrnagy I. rendű vádlottnak 300.000,- forintot. Ezután visszamentek a telephely irodahelyiségébe, ahol a II.

rendű vádlott egy Škoda Superb típusú személygépjármű alkatrészeiről számlát adott át a rendőr őrnagy I. rendű vádlott részére, azonban annak azonosítói nem egyeztek az elé tárt listán szereplő gépjármű adataival. A rendőr őrnagy I. rendű vádlott ezt követően a kapott anyagi ellenszolgáltatásra figyelemmel intézkedés nélkül távozott a telephelyről. A II. rendű vádlott az ellenőrzést követően a telephelyen található – bűncselekményekből származó – gépjárműalkatrészeket folyamatosan szállította el egy raktárhelyiségbe.

Az illetékes megyei rendőr-főkapitányság bűnügyi igazgatóság bűnügyi osztálya a rendőrkapitányság bűnügyi osztálya által folytatott nyomozást hatáskörébe vonta. Ennek során konspirált akció keretében ellenőrizte a II. rendű vádlott érdekeltiségébe tartozó raktárhelyiségben tárolt, bűncselekményekből származó alkatrészeket onnan elszállítani szándékozó - tehergépjárművet. Megállapították, hogy az abban szállított dolgok bűncselekmény elkövetéséből származó autóalkatrészek. A megtalált alkatrészek között mindazon gépjármű tartozékok is megtalálhatóak voltak, melyek vonatkozásában a rendőr őrnagy I. rendű vádlott korábban ellenőrzést végzett a II. rendű vádlott telephelyén.

A megyei rendőr-főkapitányság bűnügyi igazgatóság bűnügyi osztályán elrendelt nyomozásban a tanú 1. által üzemeltetett telephelyen számos bűncselekményből származó gépjármű, illetőleg azok alkatrészei kerültek lefoglalásra.

A rendőr őrnagy I. rendű vádlott megszegte a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM. rendelet 8. §-ának (1) bekezdését, mely szerint a rendőr az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozóhatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a

büntetőeljárás megindítása érdekében.

Az ismertett jogeset jól szemlélteti a tárgyi konnexitás kapcsán a katonai büntetőeljárás sajátos kiterjedését.

6. Összegzés

A rendvédelmi szervek állománya által elkövetett bűncselekmények a közérdeklődés középpontjában állnak. Fokozottan igaz az állítás, amennyiben ezek a cselekmények mindemellett korrupciós esetekhez kapcsolódnak. Ennek oka, hogy a rendvédelmi korrupció komoly kockázatokat rejt mind az adott állam, továbbá a térség biztonsága, a nemzetgazdaság, valamint hazánk és azon belül az állami szervek megítélése tekintetében.

A rendvédelmi szervek állománya által elkövetett korrupciós bűncselekményekre éppen ezért szükség szerű, hogy az általánostól eltérő szabályok vonatkozzanak. Ezek a speciális szabályok a katonai büntetőjog szabályai, melyek azonban nem csak a jogszabályban definiált „katonákra” vonatkoznak és nem csak a katonai eljárásra tartozó bűncselekmények esetében alkalmazandók. Ha a „katona” civil személlyel közösen követ el korrupciós bűncselekményt – az elkövetett deliktumok szoros tárgyi összefüggése esetén –, a civil személy által elkövetett cselekmény kapcsán indult büntetőeljárásra is a katonai büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni. A tárgyi összefüggésen túl alanyi összefüggés miatt is előfordulhat a katonai büntetőeljárás kiterjedése. Erre akkor kerülhet sor, ha a katona a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó bűncselekmény mellett más deliktumot is elkövet és az elkülönítés nem lehetséges. Ez utóbbira azonban a gyakorlatban ritkán kerülhet sor.

A rendvédelmi korrupciós bűncselekmények esetében a

katonai büntetőeljárás, azaz az általánostól eltérő szabályok alkalmazása pozitív hatásokat gyakorol az eljárás lefolytatására. A katonai büntetőeljárás szabályai arra hivatottak, hogy azoknál a szervezeteknél, ahol a rend fenntartása alapvető fontosságú a hatékony működéshez, segítsenek speciális szabályokkal támogatni ennek elérését. Az általánostól eltérő szabályok alkalmasak arra, hogy a rendvédelmi korrupciós bűncselekmények miatt indult büntetőeljárások hatékonyan segítsék mind az elkövetők mielőbbi felelősségre vonását, mind pedig a prevenció érvényesülését, azaz a rend, a fegyelem fenntartását.